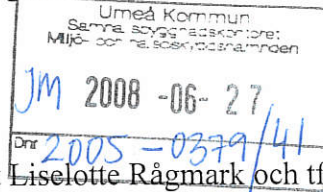

SVEA HOVRÄTT
Miljööverdomstolen
Rotel 1309

PROTOKOLL
2008-06-19
Föredragning i
Stockholm

Holmsund 2:65
Umeå Hamm
Aktbilaga 4
Mål nr M 496-08
Sid 1 (1)

RÄTTEN

Hovrättslagmannen Ulf Bjällås, hovrättsrådet Liselotte Rågmark och tf. hovrättsassessorn Anna-Karin Larsson, referent

FÖREDRAGANDE OCH PROTOKOLLFÖRARE

Referenten

KLAGANDE

Kooperativa Förbundet ekonomisk förening, 702001-1693, Box 15200,
104 65 Stockholm

Ombud: Advokaten TU, Box 16295, 103 25 Stockholm

MOTPART

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Umeå kommun, 901 84 Umeå

SAKEN

Föreläggande om markundersökningar m.m. i förorenat område inom fastigheten Umeå Holmsund 2:65; nu fråga om prövningstillstånd

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Umeå tingsrätts, miljödomstolen, dom den 14 december 2007 i mål nr M 2067-07

Målet föredras och Miljööverdomstolen fattar följande

BESLUT (att meddelas 2008-06-26)

Miljööverdomstolen meddelar inte prövningstillstånd. Miljödomstolens dom står därför fast; dock flyttas tidpunkten för inlämnande av redovisningsplan till tillsynsmyndigheten fram till den 30 november 2008.

Beslutet får enligt 23 kap. 8 § miljöbalken inte överklagas.

Anna-Karin Larsson
Protokollet uppvisat/

WR

AB

Dok.Id 745900

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 2

Telefon
08-561 670 00
E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-561 675 59

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-15:00

KLAGANDE

Kooperativa Förbundet (KF), ekonomisk förening, 702001-1693
Box 15200, 104 65 STOCKHOLM
Ombud: Advokaten T.U. , Advokatfirman Åberg & Co AB
Box 16295, 103 25 Stockholm

MOTPART

Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Umeå kommun, 901 84 Umeå

ÖVERKLAGAT BESLUT

Beslut av Länsstyrelsen i Västerbottens 2007-10-05 i ärende nr 505-8924-2007,
se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande om markundersökningar m.m. i förorenat område inom fastigheten
Umeå Holmsund 2:65

DOMSLUT

Miljödomstolen ändrar det överklagade beslutet endast på så sätt att tidpunkten för
inlämnande av redovisningsplan till tillsynsmyndigheten flyttas fram till den 30
april 2008.

YRKANDE

Kooperativa förbundet (KF) har yrkat att miljödomstolen med ändring av länsstyrelsens beslut undanröjer miljö- och hälsoskyddsnämndens föreläggande och befriar KF från skyldigheten att genomföra förelagda åtgärder på del av fastigheten Holmsund 2:65.

UTVECKLANDE AV TALAN

KF har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande. Bunkerledningen är att betrakta som en del av hamnens verksamhet och inte någon annans. Det är hamnen som svarar för lastning och lossning, så även genom pipeline. Det är hamnen som har anlagt, underhållit och tillhandahållit ledningen inom ett område som hamnen haft såväl rättslig som faktisk rådighet över. Det är vidare hamnen som har nytta av den efterbehandling och de undersökningar som skulle genomföras i enlighet med nämndens föreläggande. Det ska understrykas att bunkerledningen inte påstås utgöra en egen verksamhet. Bunkerledningen var en integrerad del av hamnverksamheten. Sammantaget saknas skäl att betrakta aktuell ledning som ingående i annans verksamhet än hamnens. – Vid fusionen bedrev OK inte någon som helst verksamhet och innan fusionen genomfördes hade den tidigare verksamheten med dess förpliktelser i sin helhet överlåtits till Preem. KF har antagit att något ansvar för den tidigare bedrivna, och vid fusionen i sin helhet överlåtna, verksamheten i en framtid inte kunde drabba KF. Det måste vidare klart framgå av föreläggandet hur de förelagda ska förhålla sig till varandra. I de förelägganden som riktats mot KF och Preem har inte lämnats någon hållpunkt i den frågan.

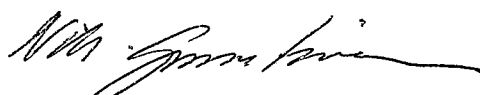
DOMSKÄL

Efterbehandlingsansvaret enligt miljöbalken är, enligt 10 kap. 4 § sista stycket, inte föremål för preskription. Reglerna har däremot avgränsats tidsmässigt genom särskilda övergångsbestämmelser i lagen (1998:811) om införande av miljöbalken, MP. Av 8 § MP framgår att reglerna i 10 kap. 2 § och 2 kap. 8 § ska tillämpas på verksamheter vars faktiska drift pågått efter den 30 juni 1969, om verkningarna av verksamheten alltjämt pågår vid tiden för miljöbalkens ikraftträdande och det föreligger behov av att avhjälpa skador eller olägenheter som har orsakats av verksam-

heten. Något krav på att föreningen ska ha uppstått efter detta datum uppställs emellertid inte. Huruvida den nu aktuella föreningen uppstått före eller efter den 30 juni 1969 saknar således betydelse för bedömningen i målet. Vad KF i övrigt har anfört i miljödomstolen föranleder ingen annan bedömning än den länsstyrelsen har gjort. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2

Överklagande skall ges in till Umeå tingsrätt, miljödomstolen, senast den 4 januari 2008 och vara ställt till Svea hovrätt, Miljööverdomstolen. Prövningstillstånd krävs.

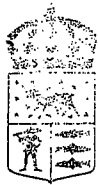

Nils-Gunnar Elisson

Lena Nilsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Nils-Gunnar Elisson och miljørådet Lena Nilsson. Föredragande har varit beredningsjuristen Linda Hämäläinen.

Länsstyrelsen
Västerbotten

44

Beslut
Datum
2007-10-05

Ärendebeteckning
505-8924-2007
Arkivbeteckning

1(5)

Rek+mb

Klagande: Kooperativa förbundet (KF)
Ombud: Adv.firman Åberg och Co,
Box 16295
103 25 STOCKHOLM

T.U.

Överklagande av miljö- och hälsoskyddsnämnds beslut att förelägga om markundersökningar m m i förorenat område inom fastigheten Holmsund 2:65 i Umeå kommun
(1 bilaga)

Beslut

Länsstyrelsen avslår Ert överklagande av Miljö- och hälsoskyddsnämndens delegationsbeslut den 14 maj 2007, dnr 2005/0379/22, att planera samt utföra mark- och grundvattenundersökning av förorenat delområde i Umeå Hamn, samt att med resultat från undersökningen som underlag utföra riskbedömning av det förorenade området.

Länsstyrelsen ändrar beslutet endast så att tidpunkten för när redovisningen av undersökningsplan ska ha kommit in till tillsynsmyndigheten ska vara senast den 31 december 2007.

Motivering

Inledningsvis bör nämnas att Länsstyrelsens prövning avser frågan om det varit möjligt för tillsynsmyndigheten (Umeå kommun i detta fall) att rikta föreläggandet till Er och om det som krävs av Er är skäligt. Länsstyrelsens prövning omfattar inte heller frågan om hur ansvaret eventuellt ska fördelas mellan flera solidariskt ansvariga.

Av handlingarna i ärendet framgår att verksamheten vid den i ärendet aktuella depån har bedrivits aktivt i vart fall fram till mitten av 1990-talet och att cisterner som använts i verksamheten fortfarande fanns kvar år 2006. Där framgår också att bunkerledningen, vid vilken föroreningarna påträffats, användes fram till 1973/74. Vidare framgår av kommunens ansvarsutredning (Darpö) att efterforskningar gett vid handen att den nu aktuella föroreningen härrör från ett ledningsbrott på bunkerledningen i början av 1970-talet, uppskattningsvis 1972/73. Preem har inte ifrågasatt uppgifterna medan Kooperativa förbundet (KF) som inte velat vitsorda nämnda tidpunkt anger utan styrkande att föroreningen kan ha uppkommit redan före 1969. Reglerna i 10 kap miljöbalken (1998:808), MB, ska tillämpas.

Adressatfrågan

De akuta åtgärder som Umeå hamn AB vidtog för att inte förvärpa föroreningssituationen, när de påträffade oljeförorenad mark i samband med gräv-

ningar på fastigheten, utesluter inte att någon annan verksamhetsutövare kan vara ansvarig för efterbehandling av det förorenade området. Till följd av reglerna om solidariskt ansvar har tillsynsmyndigheten inte heller varit förhindrad att rikta föreläggandet endast till en eller flera andra verksamhetsutövare oavsett om Umeå hamn också skulle anses ha ett ansvar som verksamhetsutövare genom hamndriften eller upplåtande av oljeledningen.

Verksamhetens avgränsning

Innan det kan avgöras om Preem ska anses vara ansvarig verksamhetsutövare behöver det bedömas om den av er benämnda "bunkerverksamheten", inom vilken föroreningarna uppkommit, ska betraktas som en från depåverksamheten åtskild verksamhet eller som en del av depåverksamheten. "Bunkerverksamheten" bestod enligt Länsstyrelsens bedömning av såväl en markförlagd ledning för distribution av olja från depån till fartyg i hamnen som det faktiska användandet av ledningen. Det torde ligga i sakens natur att de produkter som omfattas av depåns verksamhet på ett eller annat sätt ska levereras till depåns kunder. I detta fall har det åtminstone delvis skett via den så kallade bunkerledningen. Den dåvarande verksamhetsutövaren har alltså använt ledningen för sin distribution av depåns produkter och ledningen har varit fysiskt ansluten till depån. Det har inte påståtts att någon annan än verksamhetsutövaren för depån har vidtagit åtgärden att pumpa oljeprodukter via ledningen. Det är också till följd av själva användningen av ledningen för nämnda ändamål och kvarvarande olja i ledningen när den inte längre nyttjades som föroreningen uppkommit. Användningen av ledningen bör vid dessa förhållanden anses utgöra en del av den verksamhet som bedrevs vid depån. Bunkerledningen och dess nyttjande kan rimligen inte ses som en självständig verksamhet eller som enbart ingående i hamndriften. Eventuella civilrättsliga avtal om anläggande, nyttjande, underhåll etc av ledningen samt fördelning av inbördes ansvar mellan avtalsparterna ändrar inte denna bedömning i förhållande till det allmänna. Några andra omständigheter som visar att nyttjandet av bunkerledningen måste anses utgöra en egen verksamhet har inte heller framkommit. Som framgår av kommunens ansvarsutredning, sid 5, finns också stöd i praxis för en vid tolkning av verksamhetsbegreppet, verksamheten ska ses i sin helhet. Sammantaget menar Länsstyrelsen därför att depåverksamheten får anses innefatta även distributionen av oljeprodukter via bunkerledningen. Det har inte visats att det funnits någon fristående "bunkerverksamhet".

Att Länsstyrelsen i det delbeslut som ni hänvisat till godtagit Umeå hamn AB:s avsikter och vidtagna åtgärder har ett direkt samband med de grävningsarbeten (åtgärder) som Hamnen höll på med och som riskerade att förvärra föroreningssituationen. Av detta kan inte någon slutsats dras vare sig att bunkerverksamheten endast är hänförlig till hamnverksamheten eller enbart till någon annan verksamhet.

Sammantaget menar Länsstyrelsen att depåverksamheten får anses innefatta även distribution av oljeprodukter via bunkerledningen. Det har inte visats att det funnits någon fristående "bunkerverksamhet".

Verksamhetsutövare

Det får anses klarlagt och ostridigt att Oljekonsumenternas förbund ek. för. (OK) bedrivit depåverksamheten. Vid ovan gjord bedömning av verksamhetens omfattning har de följaktligen varit verksamhetsutövare i miljöbalkens mening av den förorenande verksamheten. Som en följd härav är de också ansvariga enligt 10 kap MB. Vid överlåtelsen av förbundets verksamhet till Preem har ett miljöansvar följt med till dem. Detta gäller oavsett om den förorenande åtgärden eller delen av verksamheten, redan har upphört. Ansvaret faller på verksamheten som helhet och dess olika verksamhetsutövare över tiden ansvarar solidariskt för behövliga åtgärder i skäligen omfattning. Att såväl tidigare som senare verksamhetsutövare kan göras ansvariga framgår av 10 kap 2 § MB. När OK fusionerades med KF följde också OK:s miljöansvar med i fusionen. Därför är KF nu att betrakta som en ansvarig verksamhetsutövare. Länsstyrelsen menar att KF (eller tidigare OK) inte kan ha haft några berättigade förväntningar att de befriats från ansvar genom överlåtelse av verksamheten. Huvuddelen av föreningen bedöms så här långt ha uppkommit under OK:s verksamhetstid, OK hade då inte åtgärdat föreningen och såg inte heller till att ledningen tömdes när användningen av den upphörde. Det har heller inte framkommit något som tyder på att OK vid överlåtelsen uppmärksammat Preem på ledningen eller föreningen. Vid dessa omständigheter bör OK inte ha kunnat räkna med att allt ansvar skulle övergå till förvärvaren av verksamheten, med befriande verkan för OK.

Av förarbetena (prop 1997:98:45 s 361) framgår att tillsynsmyndigheten kan välja att rikta krav till en eller flera solidariskt ansvariga.

Skäligheten

Av den praxis som hittills framkommit i Miljööverdomstolen (MÖD) rörande skälighetsbedömningar framgår att det som regel måste anses skäligt att en ansvarig verksamhetsutövare utför förberedande undersökningar. Se bland annat domarna om Arvemet i mål M 9822-02 och Balticgruppen Fastighet i mål M 816-05.

Länsstyrelsen delar den skälighetsbedömning som framgår av kommunens ansvarsutredning, s 8. KF har hänvisat till Länsstyrelsens delbeslut den 28 oktober 2003, dnr 555-16647-2003, om akuta åtgärder när föreningen påträffades i samband med grävningsarbeten som Umeå hamn utförde på platsen vid den tiden. Länsstyrelsen menar att det beslutet inte kan tolkas som att ytterligare åtgärder inte skulle vara miljömässigt motiverade. Det kan därför inte föranleda jämkning av KF:s ansvar.

KF har inte vitsordat att föreningen skulle ha uppkommit efter den 30 juni 1969. De har inte heller visat motsatsen. Av kommunens ansvarsutredning framgår att föreningen sannolikt uppkommit några år därefter. Det torde inte heller kunna uteslutas att den olja som blev kvar i ledningen när den slutade användas kan ha fortsatt att förorena omkringliggande mark så långt fram i tiden som till 2003 då den tömdes. Med hänsyn till det nu sagda och till att föreläggandet endast avser planering och genomförande av undersök-

ningar samt riskbedömning kan det inte anses oskäligt. Några andra skäl för en så långtgående jämkning som KF yrkar har inte heller kommit fram i ärendet. Yrkandet i denna del ska därför avslås.

Föreläggandets utformning

Kommunen har beslutat om två likalydande förelägganden, varav ett har riktats till KF och ett till Preem. Var och en av de förelagda har därför fullt ansvar för att uppfylla respektive föreläggande. Inget har framkommit som tyder på att det inte skulle vara praktiskt möjligt för dem att var för sig göra det. En annan sak är att det torde ligga i sakens natur att de båda har mycket att vinna på att samordna sig så att de utför åtgärderna gemensamt i ett sammanhang. Att detta lämnas fritt till de förelagda adressaternas eget val kan dock inte i sig innebära att föreläggandet är otydligt på ett sätt som skulle föranleda upphävande av detsamma.

Överklagandet

Ni har överklagat nämndens beslut och har yrkat att Länsstyrelsen ska undanröja beslutet i sin helhet. Som skäl för detta har Ni huvudsakligen framfört följande. KF är inte och har aldrig varit att betrakta som verksamhetsutövare med avseende på den aktuella bunkerledningen. I *första hand* för att hamnen är ansvarig genom att de anlagt, underhållit och tillhandahållit ledningen inom ett område som hamnen haft såväl rättslig som faktisk rådighet över. I Naturvårdsverkets allmänna råd om hamnar sägs bland annat att tillståndsansökan för hamn bör innehålla uppgift om den utrustning för lastning och lossning av gods samt delar av pipelines för bulkgoods (t ex olja i oljehamnar) som hamnbolaget svarar för. I sin handbok anger Naturvårdsverket om omfattningen av prövningen enligt SNI-kod 63.22-1 att punkten "omfattar --- utrustning för lastning och lossning av fartyg---" men inte "miljöfarliga verksamheter som inte har samband med hamnverksamheten t.ex. förvaring av olja eller kemikalier vid separat depå". Er slutsats är att bunkerledningen, som ligger utanför depåområdet, omfattas av hamnens ansvar och hade tillståndsprovats inom ramen för hamndriften och inte inom ramen för prövning av hantering av oljor inom dess oljedepå/arrendeområde. Ledningarna utgör en tydlig del av hamnens verksamhet i anslutning till lastning lossning. Hamnen svarar därför för eventuell förorening från dessa.

I *andra hand*, om annan än hamnen skulle anses vara verksamhetsutövare, saknar KF ansvar. KF har aldrig bedrivit verksamhet på i ärendet aktuellt område. Oljekonsumenternas förbund ek. för. bedrev verksamhet på angränsande område och nyttjade ledningen som tillhandahölls av hamnen. Förbundets verksamhet överläts i sin helhet till Preem genom avtal den 1 mars 1986. Då följde samtliga rättigheter och skyldigheter med. Preem har därmed övertagit ansvaret. Först därefter fusionerades förbundet, som då inte bedrev någon verksamhet, med KF. KF har vid den tidpunkten ägt anta att KF inte kunde överta något ansvar från OK. Något ansvar vilar därför inte på KF.

Om ansvar ändå kan utkrävas av KF är det inte skäligt att kräva ytterligare åtgärder. Av Länsstyrelsens delbeslut den 28 oktober 2003, dnr 555-16647-2003, framgår att inget behov av ytterligare åtgärder förelåg. Miljönyttan synes därför obefintlig. Området är beläget inom ett hamnområde och risken för återkontaminering efter sanering är överhängande. Föreningen tycks inte spridas till omgivningen. De överväganden, om hänsyn till järnvägen i hamnområdet, som Länsstyrelsen lade till grund för sitt ställningstagande 2003 är fortfarande aktuella.

KF vitsordar inte att föreningen uppkommit efter den 30 juni 1969.

Slutligen noterar KF att ett identiskt föreläggande riktats till Preem. Nämnden har dock inte förordnat att ansvaret ska vara solidariskt. Med hänsyn till detta och då nämnden inte heller uttalat något om fördelning av ansvaret mellan KF och Preem är föreläggandet så oklart att det ska upphävas av det skälet. Hur ska föreläggandena gälla i förhållande till varandra? Kan KF utkräva ekonomiskt ansvar av Preem om KF utför det som förelagts dem?

Aktuella bestämmelser

Enligt 10 kap 2 § miljöbalken (1998:808), MB, är den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som har bidragit till föreningen (verksamhetsutövare) ansvarig för efterbehandling av områden, byggnader eller anläggningar som förorenats.

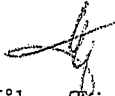
Efterbehandlingsansvaret innebär enligt 10 kap 4 § MB, att den ansvarige i skälig omfattning ska utföra eller bekosta de efterbehandlingsåtgärder som behövs. Av 10 kap 8 § MB framgår att motsvarande gäller för utredningskostnader som för efterbehandling.

I 10 kap 6 § sägs att om flera verksamhetsutövare är ansvariga enligt 2 § skall de svara solidariskt i den utsträckning inte annat följer av att ansvaret är begränsat enligt 4 § första stycket. En verksamhetsutövare som visar att hans eller hennes bidrag till föreningen är så obetydlig att det inte ensamt motiverar efterbehandling skall dock ansvara endast för den del som motsvarar bidraget. Där sägs också att vad de solidariskt ansvariga har betalat ska fördelas mellan dem efter vad som är skäligt med hänsyn till den omfattning i vilken var och en har medverkat till föreningen och till omständigheterna i övrigt.

Enligt 20 kap 2 §, punkt 7 MB är miljödomstolen första instans i mål om fördelning av solidariskt ansvar mellan flera enligt 10 kap 6 och 7 §§ på talan av någon av de solidariskt ansvariga.

Av 26 kap 9 § MB framgår att En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden som behövs i ett enskilt fall för att denna balk och tillhörande regelverk eller beslut ska efterlevas. Där framgår också att mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Hur detta beslut kan överklagas, se bilaga.

Håkan Törnström

Anna Stenmark

Bilaga

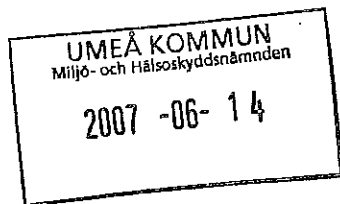
Hur man överklagar till miljödomstolen vid Umeå tingsrätt

Kopia till

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Umeå kommun, Samhällsbyggnadskontoret, Miljö och hälsoskydd, 901 84 Umeå

Miljöskydd/RL

Rättsfunkt/TJ

Datum
2007-05-14

Diarienummer
2005/0379-
Delegationsbeslut
42

/22

Kooperativa Förbundet (KF)
Box 15200
104 65 STOCKHOLM

Holmsund 2:65 - Föreläggande om att planera samt utföra mark- och grundvattenundersökning av förorenat delområde av Umeå Hamn, Holmsund.

Beslut

Miljö- och Hälsoskyddsnamnden (tillsynsmyndigheten) beslutar med stöd av 26 kap 9 § och med hänvisning till 10 kap 1-4 §§, 6-8 §§ samt 2 kap 8 § miljöbalken, om att förelägga Kooperativa Förbundet (KF), orgnr: 702001-1693, som ansvarig verksamhetsutövare för fd bunkerledning vilken förorsakat förorening av del av fastigheten Holmsund 2:65 i Umeå Hamn, om att planera samt utföra mark- och grundvattenundersökning av förorenat delområde i Umeå Hamn. Vidare föreläggs KF om att med resultat från undersökningen som underlag utföra riskbedömning av det förorenade området.

Innan undersökning utförs skall Ni till tillsynsmyndigheten skriftligen inkomma med redovisning av undersökningsplan för mark- och grundvattenundersökning av förorenat delområde i Umeå Hamn. Redovisningen skall ha inkommit till tillsynsmyndigheten **senast 2007-09-01**. Då tillsynsmyndigheten godkänt planen i skriftligt beslut skall densamma genomföras enligt den tidplan som myndigheten fastställer.

Av redovisningen skall det framgå hur följande avses undersökas:

- utbredning i yt- och djupled, omfattning och halter av petroleumämnen i mark längs fd bunkerledning,
- utbredning, omfattning och halter av petroleumämnen i grundvatten längs fd bunkerledning,
- tidplan för genomförande av undersökning.

Undersökningen skall omfatta mark- och grundvatten i det område som löper längs fd bunkerledning i Umeå Hamn. Undersökningen skall främst koncentreras till området där förorening påträffades vid grävningar under 2003. Analyser av prover skall omfatta petroleumrelaterade parametrar. Analyserna skall utföras så att jämförelse med gällande riktvärden för förorenad mark kan göras. Antalet prover skall anpassas så att tillräcklig information erhålles för att en adekvat riskbedömning av det förorenade delområdet ska kunna utföras.

Exp. 2007-05-14

Umeå kommun
Samhällsbyggnadskontoret
Miljö- och hälsoskydd
Postadress 901 84 Umeå
Besöksadress Skolgatan 31A
Tel växel nat 090-16 10 00
Tel växel int +4690-16 10 00

Tel jour 090-16 16 97
Tel direkt 090 - 16 16 89
Tel mobil 0730-79 57 39
Fax nat 090-14 04 80
Fax int +4690-14 04 80

E-post mhn@umea.se
Webbadress www.umea.se
Org nummer 212000-2627
Bankgironr 759-8899
Postgironr 6 20 00-5

Kostnader för redan utförda åtgärder behandlas inte i beslutet utan måste behandlas separat genom uppgörelse med Preem och Umeå Hamn AB eller efter förhandling om fördelning av solidariskt ansvar i miljödomstol.

Bakgrund och bedömning

Under vintern 2003 påträffades vid grävningsarbeten i Umeå Hamn rester av en fd bunkeroljeledning samt även olja i fri fas. Ledningen tömdes på kvarvarande olja. Vid avslutande av grävningsarbetena sattes en brunn ned där olja påträffats, sedan dess har denna brunn kontinuerligt tömts på olja. Tillströmning av olja fortgår således fortfarande. Enligt namngiven muntlig källa (R.K. , fd anställd Svenska Statoils depå i Umeå Hamn) har ett större utläckage av olja från ledningen skett i början av 1970-talet (1972 eller 1973). Det är sannolikt att föroreningen till stor del skett vid detta utläckage. 10 kap miljöbalken är därmed tillämplig eftersom det har konstaterats att området runt bunkerledningen är förorenat och att verksamheten som orsakat föroreningen har bedrivits efter 1 juli, 1969.

Bunkerledningen har enligt funna dokument samt övriga uppgifter beställts av samt drivits och nyttjats av Sveriges Oljekonsumenters riksförbund (OK-förbundet) under perioden 1961-1974. Ett större läckage har skett i början av 1970-talet. Bunkerledningen har använts till transport av olja från depåområdet till bunkringsplatser i inre Hamnen. Ledningen har således fungerat som en slags "mack" för de fartyg som anlöpt Umeå Hamn.

Vid en översiktlig ansvarsutredning för den fd bunkerledningen framkom att OK-förbundet fusionerats med Kooperativa Förbundet (KF) samt att depåverksamheten i Umeå Hamn dessförinnan överlätits till nuvarande Preem Petroleum AB (Preem). Tillsynsmyndigheten har för att bringa ytterligare klarhet i ansvarsfrågan uppdragit åt Jan Darpö Juridik och Miljö att utföra en ansvarsutredning enligt 10 kap miljöbalken för det förorenade delområdet av Umeå Hamn. Utredningen har efter färdigställande kommunicerats med KF och Preem. Vid kommunikeringen har i allt väsentligt ingen ny information tillkommit från någon av parterna.

Av ansvarsutredningen framgår att såväl KF som Preem bedöms ingå i den primära ansvarskretsen av solidariskt ansvariga enligt 10 kap miljöbalken. KF på grund av att de har fusionerats med den verksamhetsutövare som orsakat föroreningen och Preem på grund av att de övertagit själva depåverksamheten. Eftersom rättsläget inom ansvarsfrågor för förorenade områden ännu bedöms som relativt osäkert rekommenderar utredningen att kraven riktas gemensamt mot både KF och Preem.

Tillsynsmyndigheten bedömer med stöd av ovanstående samt med hänvisning till de dokument som tidigare översänts till bolagen att ansvaret för undersökning samt efterbehandling av aktuellt förorenat område ligger på Kooperativa Förbundet (KF) med orgnr: 702001-1693.

KF bedöms även som ansvarigt för att bekosta de delar av efterbehandling som redan utförts dvs. tömning av bunkerledning samt omhändertagande av

tillströmmande olja. Fördelning av kostnader för redan utförda åtgärder kan dock inte beslutas av tillsynsmyndigheten utan måste behandlas separat genom uppgörelse med Preem och Umeå Hamn AB eller efter förhandling om fördelning av solidariskt ansvar i miljödomstol.

Upplysning

Tillsynsmyndigheten avser att parallellt med detta beslut fatta ett likalydande beslut riktat mot Preem Petroleum AB.

För MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN

Klas Köhler
Miljöinspektör

/ Detta beslut kan överklagas, se bilaga.

Kopia Till:

- √ Länsstyrelsen Miljö, R.K. , 901 86 UMEÅ
- √ Umeå Hamn AB, R.K. , Box 83, 913 22 HOLMSUND